1878-1951

SELIM PALMGREN

5 pianokonserttoa, ooppera, laaja lied- ja kuorokirjallisuus, laajin suomalainen pianotuotanto

Sävelsi aktiivisesti viiden vuosikymmenen ajan, tyyli ulottuu varhaisesta kansallisromantiikasta myöhäisromantiikan ja miedon modernismin kautta improvisatoriseen kieleen

Nordischer Sommer op. 39: Pieni balladi (1913-14?)
Finska rytmer op. 31: Karjalainen tanssi (1911)
Sibelius-Palmgren: Flickan kom ifrån sin älsklings möte (viim. 1905)
Kappaleet op. 54: Kuutamo (viim. 1916)
Kappaleet op. 71: Caprice barbaresque (viim. 1920)

Miksi Palmgren-tutkimus?

- vähän tutkittu, kuten suuri osa muustakin suomalaisen musiikin historiasta; 2000-luvulla tilanne alkanut muuttua radikaalisti
- suomalaisen pianonsoiton traditio vrt. eurooppalaiset keskeiset traditiot
- mitä traditio on? mikä on tradition arvo?
- minkä varassa nuoret pianistit kehittyvät ja kuinka korkealle he yltävät?

Yksi Palmgrenin missioista: ”Euroopassa edustuskelpoinen suomalainen pianomusiikki” (kirje Kajanukselle)
= pyrkimys tradition luontiin ja kehittämiseen

Kysymyksiä: Onko Palmgrenin pianomusiikkia Suomessa pidetty ”eurooppalaisesti edustuskelpoisena”? Milloin? Millaisia vaikuttimia Palmgrenin ”unohtamiseen” voisi liittyä? Mistä näkökulmasta suomalaista musiikkikoulutusta on kehitetty vuosien saatossa? Miksi oma traditio ei ole sen keskeisenä osana?

Mikä on Palmgrenin merkitys suomalaisen pianismin luojana ja kehittäjänä? Millainen arvo ja merkitys hänen sävellyksillään voisi olla soitonopiskelun tai konserttikulttuurin kannalta?

Tutkimustehtävä: Palmgrenin pianosävellysten elementtien ymmärtäminen, sävellystuotannon eri vaiheet ja sävelkielen kehittyminen
= Palmgrenin pianosäveltäjyyden tunnistaminen, pianistin kokemus lähtökohtana

Tavoite: Palmgrenin pianomusiikin *uudelleenvaljastaminen*

Metodit

- laadullinen tutkimus
- fenomenologinen analyysi ja hermeneuttinen kehä; havaintojen keruu, reflektointi ja kriittinen arviointi
- työkaluina mm. esittäjän analyysi, embodied knowledge, intertekstuaalisuus
- sävellysten harjoittaminen, tutkiminen, esittäminen
- traditio Palmgrenin sävellyksissä ja Palmgren tradition kehittäjänä

Tukiaineistoina aikalaiskirjoittelut, myöhempi musiikkikirjoittelu, aihetta tukeva musiikin tutkimus ja nauhoitukset.

Runko

1. Juuret
2. 24 preludia
3. Resitaali
4. Transformaatio I
5. Transformaatio II

Viisi konserttia ja tutkielma. 1. konsertti marraskuussa 2019 R-talon konserttisalissa.

1. JUURET

Martin Wegelius (1846-1906) ”Ukko W”

- loi Helsingin musiikkiopiston (nyk. SibA)
- onnistui saamaan merkittäviä opettajia Helsinkiin: Lisztin oppilaita, Busoni
- pyrkimys korkealaatuiseen, systemaattiseen soitonopetukseen ja pedagogiikan kehittämiseen, pianopedagogiikka oppiaineena vuodesta 1892 (I. Hymander)
- Helsingin varhaiset pianonsoitonopettajat opiskelivat Euroopan huippuopettajilla: Moscheles, Reinecke, Joseffy, Leschetizky, Grünfeld, Scharwenka, Siloti, Teichmüller, Reisenauer, Cortot ja Krause mm.

Helsingin konserttikulttuuri oli yllättävänkin vireää ja kansainvälistä!

Henryk Melcer (1869-1928) oli Palmgrenin ensimmäinen soitonopettaja Helsingissä, Leschetizkyn oppilas.

Moniuszko-Melcer: Prasnicka

Henryk Melcer, zwycięzca konkursowy.

Podług fotografii Kostki i Mulerta.

p

cresc.

mf

Karl Ekman (1869-1947) toimi Palmgrenin opettajana kahden opintovuoden ajan. Hänestä tuli ensimmäinen suomalaissyntyinen pianonsoiton yliopettaja Helsingin musiikkiopistossa. Ekman opiskeli Helsingissä Busonin, Dayaysin ja Faltinin oppilaana ja lisäksi Roomassa sekä Wienissä Alfred Grünfeldin johdolla.

Bach-Ekman: Preludi ja fuuga uruille (sov. piano) C-duuri BWV 531

J. S. Bach.

Präludium und Fuge in C-dur

für die Orgel.

SIBELIUS AKADEMIN KIRJASTO MUSIKBIBLIOTEKET

Allegro energico (♩ = 60)

Klavierbearbeitung von **Karl Ekman**

Präludium

ff non troppo legato, pesante

Mässiger Pedalgebrauch

Millaista Palmgrenin pianomusiikki on?

- laulu kaiken ytimessä (myös taid.-fyys. ulottuvuudet), *espressivo*-karakteerit, poeettinen sävykkyys
- korkeavirtuoosiset elementit
- impressionistiset tai kuvailevat tunnelmat ja värit
- kansanmusiikin hyödyntäminen suorina lainoina sekä kansanmusiikintapaisina aihioina
- inhimillisyys; elegisyys, myötätuntoinen tai rakastava sävy, kaipuu; usein kehtolaulun tai kansanlaulun muodossa
- aiheet pysyvät läpi tuotannon - tyyli ja ilmaisu kehittyvät mutta romanttinen, runollinen ilmaisu ei koskaan katoa

Palmgren's writing for the piano is physically speaking ideal, it is both virtuosic and lyrical, and his expression is genuine; singing, with a certain human warmth in it. His scale of expression is complete as it reaches from mellow, intimate elegy all the way to orchestral, explosive grand effects.

Kysymys: Miten 1900-luvun "modernistinen" tulkintaperinne ja äänilevytuotanto ovat vaikuttaneet romanttisen ja lyyrisen musiikin tulkintaan?

Prélude.

4 kappaletta opus 1, esitetty kevätnäytteessä 1898, 20v

Selim Palmgren, Op. 1. N:o 1.

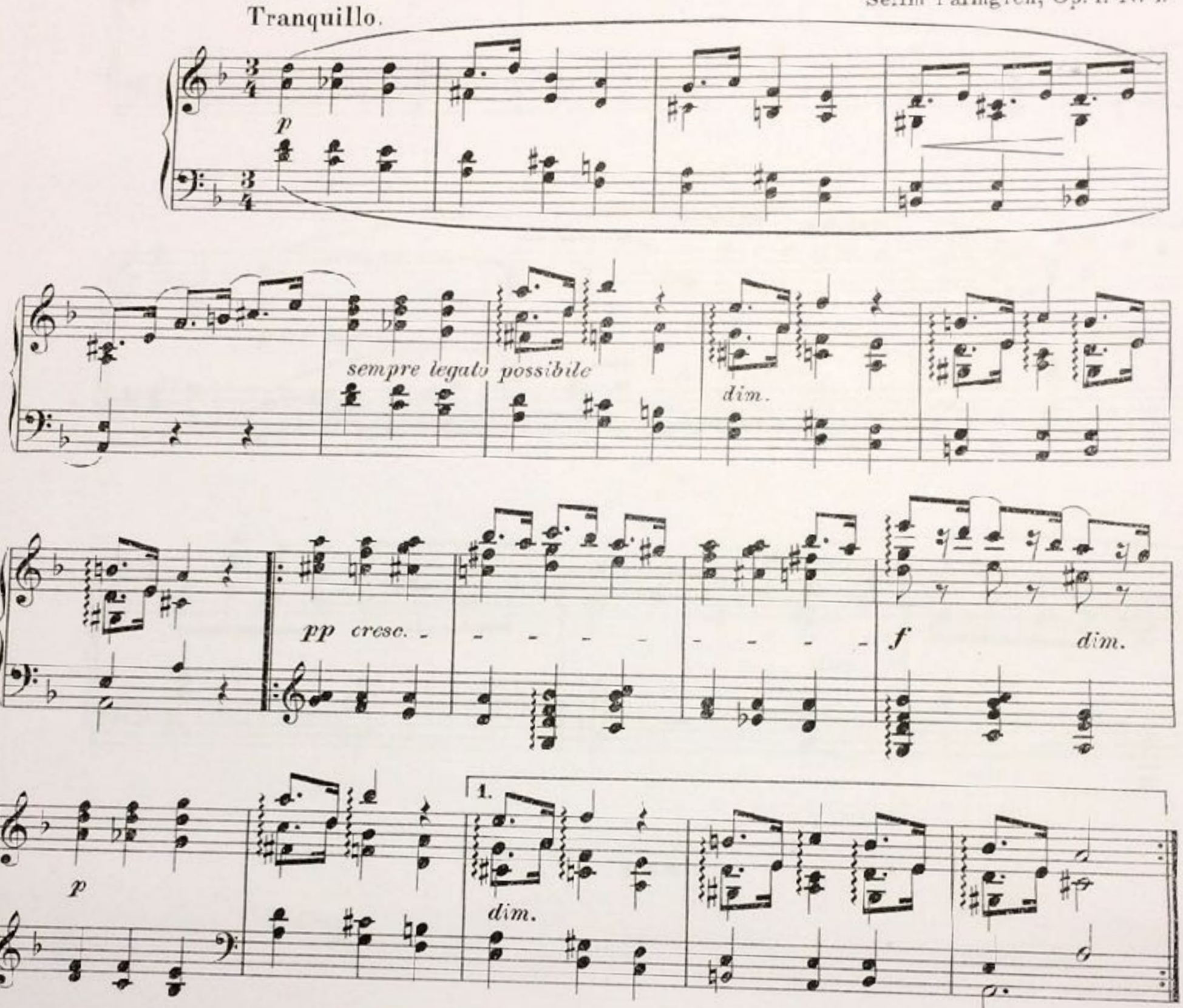

Illusion.

Op. 1. No 2.

Moderato.

p

dim.

p tranquillo

dolce

cresc.

pp misterioso

teneramente

rit.

a tempo

Tempo di Valse.

p grazioso

cresc.

f

leggiero

con eleganza

cresc.

f

molto rit. - - -

Cantando.

veloce

f

dim.

poco rit.

a tempo

2. 24 preludia, Palmgrenin muotokuva

- Palmgrenin laajin teoskokonaisuus, 24 preludia (1907), samalla teostyypin ensimmäisiä edustajia
- kaikki säveltäjän eri puolet edustettuna
- Maikki
- Italia ym.

3. Resitaali

- Palmgrenin musiikkia rinnastettuna ajan pianosäveltäjiin

Palmgren: Spring op. 27 (1906-8?) 14’

This suite is one of the most important and well-known works by Palmgren.

Palmgren: Finnish Rhythms op. 31 : Menuett, Menuett-vals, Väst-finsk dans 5’

These pieces serve as an example of Palmgren’s folk music inspired writing for piano.

Albeniz: (1908?) Iberia: Evocacion 6’

Albeniz’ folk-inspired virtuoso pianism will be contrasting to that of Palmgren’s.
Albeniz got influences from Paris and the French Impressionism, whereas Palmgren was influenced mostly in Berlin, at this stage of his life.

Palmgren: Drei Klavierstücke op. 32: Auf dem Wasser, Im Polkatakt 1909-12 5’

**

Palmgren: Kappaleita op. 54: (viim.1916) : Raindrops 2,30’, Moonlight 3’

These pieces present the quasi-impressionistic or impressional effects in Palmgren’s writing.
Palmgren’s impressionistic elements have been largely discussed (for example Salmenhaara 1996)…

Debussy: Preludit II (1912-13): Les terraces sur clair de lune 4’

…and they are being contrasted with Debussy’s full impressionism.

Palmgren: Kappaleet op. 45 (viim. 1914): Preludium H-duuri, Intermezzo i folkton, Menuett 12’

The preludium is an impressionistic fantasy with orchestral effects. Intermezzo and Menuett show development in Palmgren’s musical language.

Rahmaninov: Two Preludes op. 39 (1910)

Palmgren was, according to his concert reviews (Korhonen 2009), somewhat drawn to Rachmaninoff’s music.
Many elements in Palmgren’s music can be reflected with those of Rachmaninoff’s.

Palmgren: Ballade (1917-19?) op51 3’

The Ballade is a set of variations on a well-known Finnish folk song.

- jatkuu; Palmgrenin elementtejä : laulu kaiken ytimessä, taid-fyys.

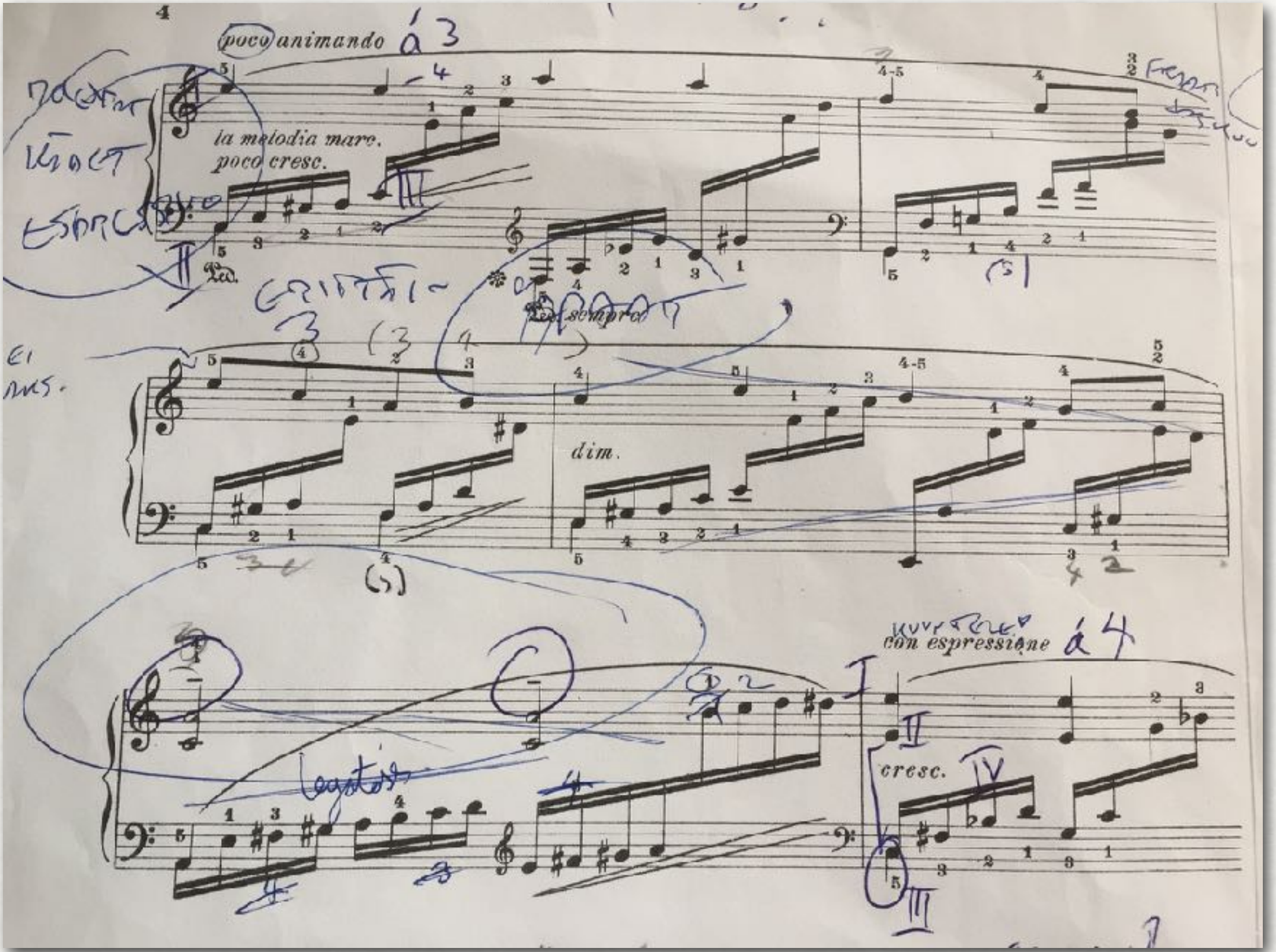

poco rit.

a poco più lento

cresc.

dim. e poco rit.

- kansanmusiikin hyödyntäminen suorina lainoina sekä kansanmusiikintapaisina aihioina

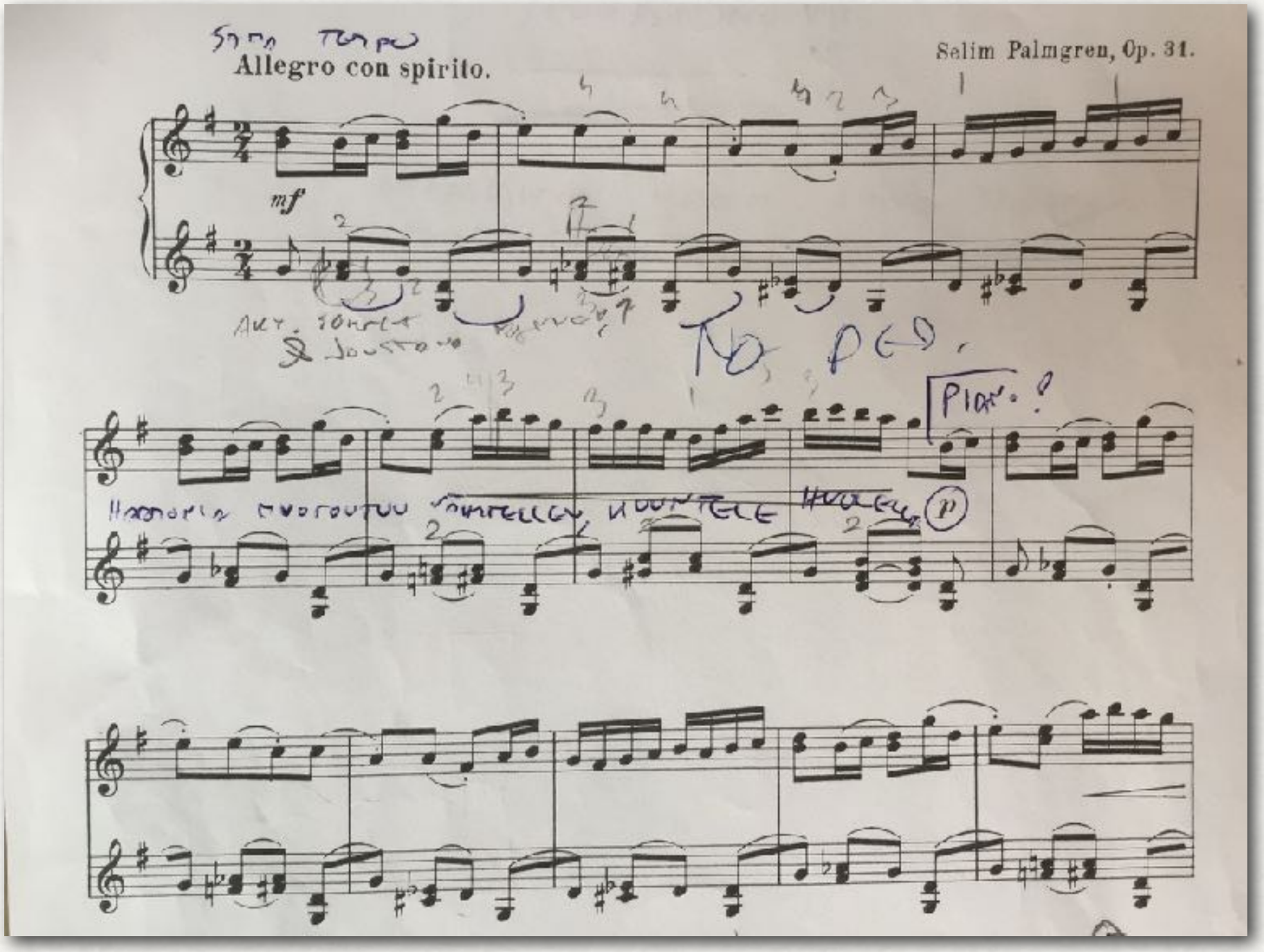

- korkeavirtuoosiset elementit, kerroksellisuus

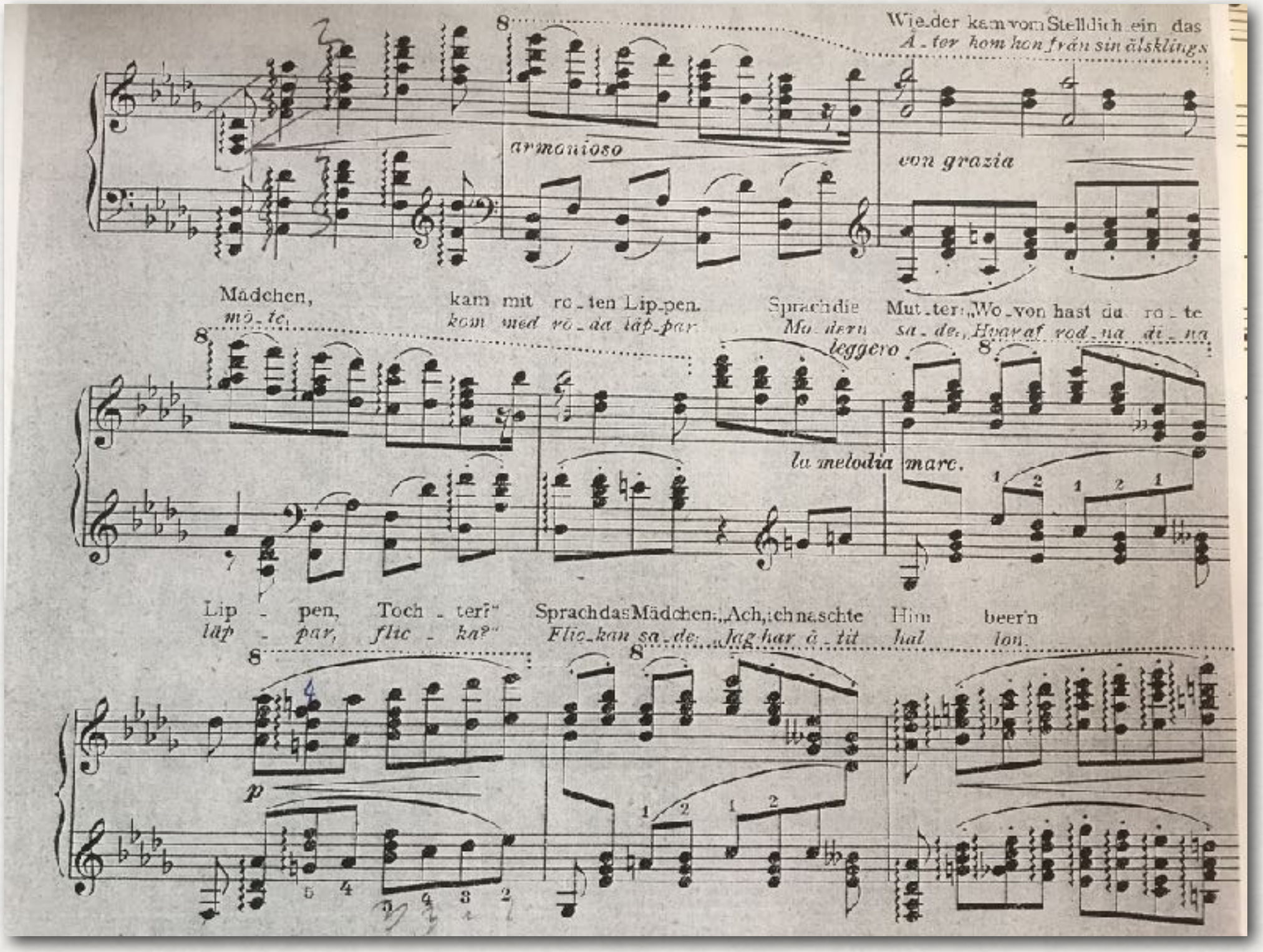

Toch ter!"
flic_ka!"

Sprach das Mäd_chen:
Flic_kan sa_de,

„Richt' ein Grab, o
„Red en graf, o

cresc.

sfz

Mut_ter!
mo_der!

Leg mich dreimal um_setz' ein Kreuz dar_ü_ber,
Gömmig der och ställ eti kors der_öf_ver,

sempre più agitato e molto cresc.

und aufs
och på

Kreu_ze schreibe, was ich sa_ge,
kor_set vi_sta, som jag sä_ger,

sfz

precipitato

- impressionistiset tai kuvailevat tunnelmat ja värit, kerroksellisuus

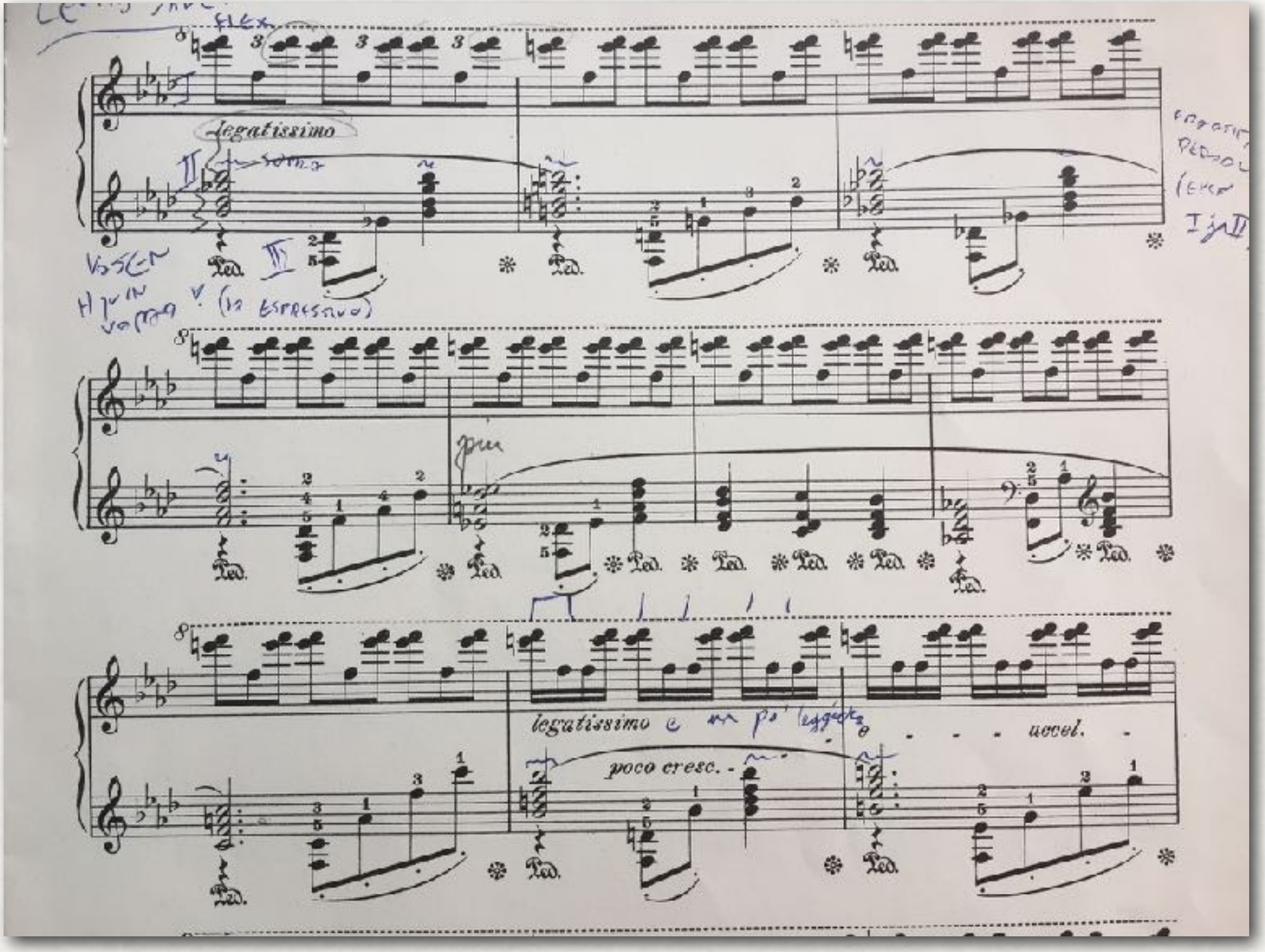

sempre ***ppp***

espressivo (sempre arpeggiato)

col Ped.

8

8

8

Ped.

Ped.

4. Tradition muuntuminen 1

- Konsertissa seurataan Palmgrenin ilmaisun muuntumista 1920-luvulta lähtien
- rinnasteina mm. Sulho Ranta, Helvi Leiviskä, Ture Rangström, vaihtoehtoja paljon; esim. Klami, A. Merikanto, Pingoud, Raitio…
- kuinka pianonsoiton traditio kehittyy? Miten muutokset vaikuttavat ilmaisuun ja tekniikkaan?
- Palmgren ei koskaan hylännyt musiikin romanttista ulottuvuutta
- Amerikan-vuodet (1921-26)
- Vaihe huipentuu Huhtikuu-pianokonserttoon 1927

En sommarfantasi - A Summer Phantasy

Droits de reproduction réservés

Selim Palmgren, Op. 82. Nr. 1

Andante un poco mosso

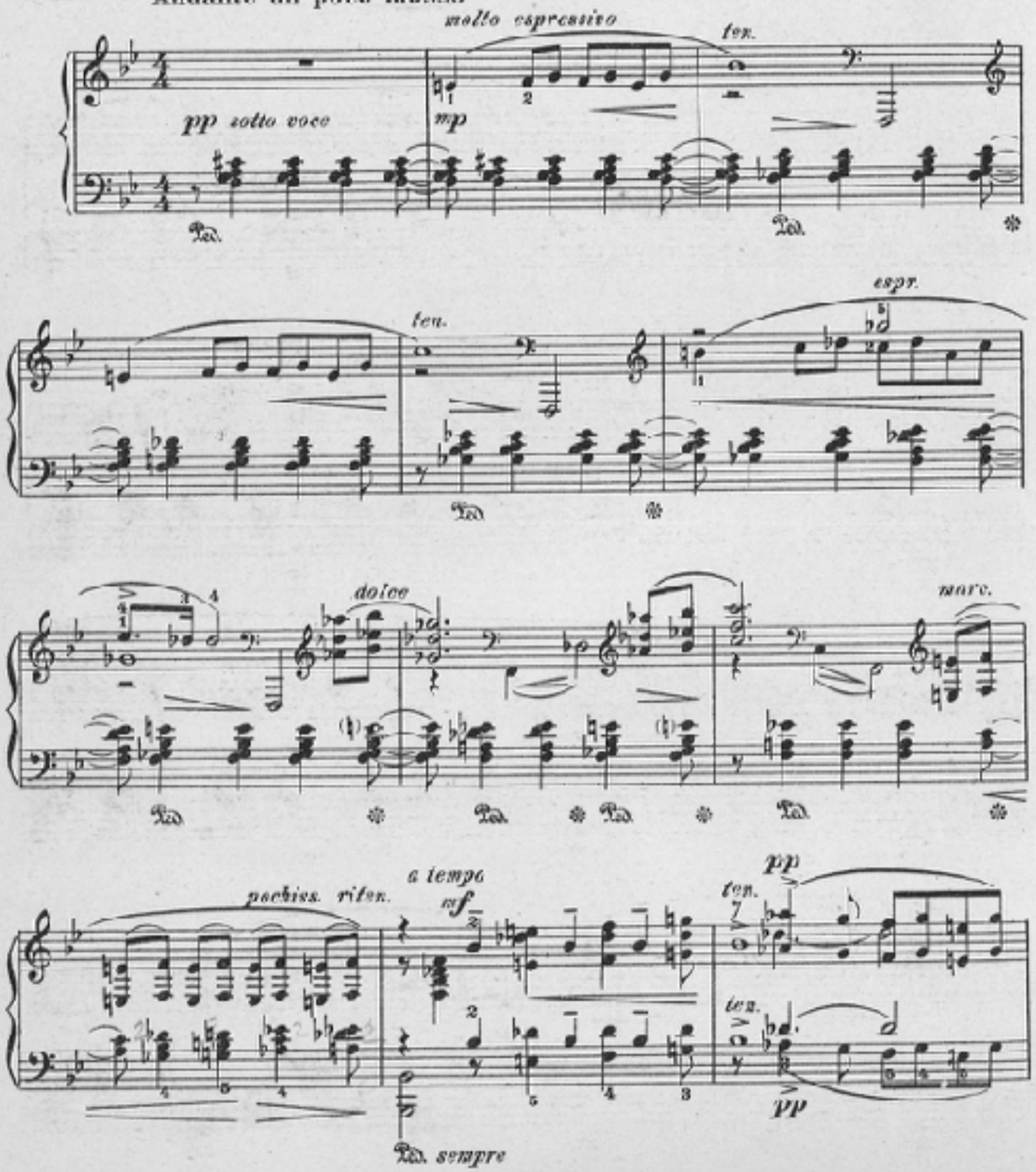

Copyright 1925 by Wilhelm Hansen, Copenhagen

18586

Edited and revised by Julia A. Burt, N.Y.

Epiloogi – Epilog – Epilogue

Selim Palmgren, Op. 87 No. 6

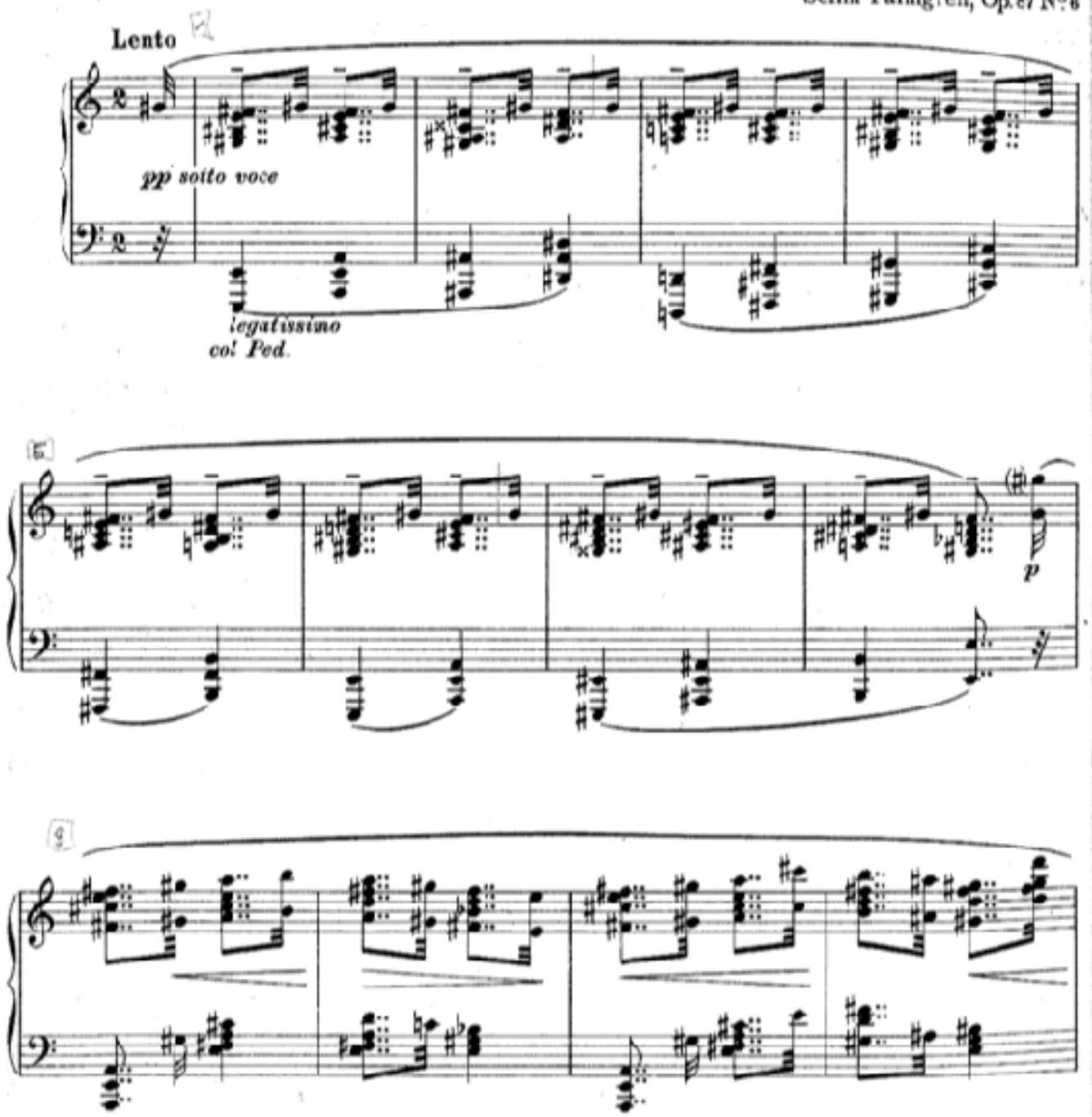

Copyright 1928 by Anton J. Benjamin, Leipzig.
O.Y. A.B. FAZER IN Musiikkikonsos, Helsinki. S Musikhandel, Helsingfors.
A/B F. M. 2241
Printed in Germany
Imprimé en Allemagne
Aufführungsrecht vorbehalten
Esitysoikeus pidätetään
Uppföranderätt förbehältes

5. Tradition muuntuminen 2

- Kuinka suomalainen pianotraditio kehittyi Palmgrenin jälkeen?
- Englund, Rautavaara, Marttinen, Kaipainen, Lindberg…
- Onko katse Palmgrenista kohti nykyaikaa vai nykyajasta kohti Palmgrenia?

Tai sitten ne pianokonsertot!

Finlandia-katsaus 1944 “Auf dem Wasser” op. 32
https://finna.fi/Record/kavi.elonet_elokuva_161119